

خلاصہ ارکی دین و زندگی

دوم

نکات کلیدی متن :

۱ جهان واقعی و جهان غیر واقعی

پاسخ به این پرسش اساسی هر انسان که در چگونه جهانی زندگی می کند؟ پایه «جهان بینی» یک مکتب است. به برنامه ها و تصمیم های او جهت می دهد.

ویژگی های هر موجود در جهان واقعی: - تشکیل شدن از اجزای خاص و معین - در کنار یکدیگر قرار گرفتن با آرایش مخصوص - خواص ویژه ای اجزا و هماهنگی وظایف آن ها - انجام دادن کار مخصوص و داشتن وظیفه ی معین هر یک از اجزا - پیوستگی و ارتباط میان وظایف و مسئولیت های هر یک از اجزا - داشتن هدف خاص برای اجزا

قرآن کریم جهان آفرینش و نظم موجود در آن را جلوه ی این صفت خداوند می داند [حکمت و تدبیر الهی]

۲ این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار

مفهوم بیت: با وجود آیات و نشانه های الهی در جهان خلقت هر کس خردمندی پیشه نکند زیان آن را خواهد دید. جایگاه خود را در جهان نخواهد شناخت.

مفاهیم آیات :

۱ الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّىٰ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ [اعلی - ۲ و ۳]

مفهوم: اشاره به تناسب میان خلقت، هدایت و هدف [هدایت خاص]

۲ اِنْ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ [آل عمران - ۱۹۰]

مفهوم: خلقت آسمان و زمین و آمد و شد شب و روز نشانه ای برای خردمندان

۳ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَّ قُعُودًا ، رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا [آل عمران - ۱۹۱]

مفهوم: از زبان خردمندان، دال بر صفت حکمت خداوند و هدفدار بودن جهان

۴ وَ تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَّ هِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صَنَعَ اللَّهُ الَّذِي اتَّقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ، إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ [نمل - ۸۸]

مفهوم :

-بیانگر برهان اتقان صنع

-خداوند هر چیزی را در کمال اتقان و استحکام ساخته است.

-اطاطه ی علم و آگاهی خداوند به کارهای تمام مخلوقات

۵ اَنَا كُلُّ شَيْءٍ ، خَلَقْنَاهُ بِقَدْرٍ

مفهوم : خداوند هر یک از مخلوقات را آفرید و در آفرینش آن ها اندازه ها را برقرار کرد.

۶ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ [عنكبوت - ۴۴]

مفهوم: خداوند با توجه به صفت حکمت خود آفرینش جهان را نشانه ای برای مؤمنان قرار داد.

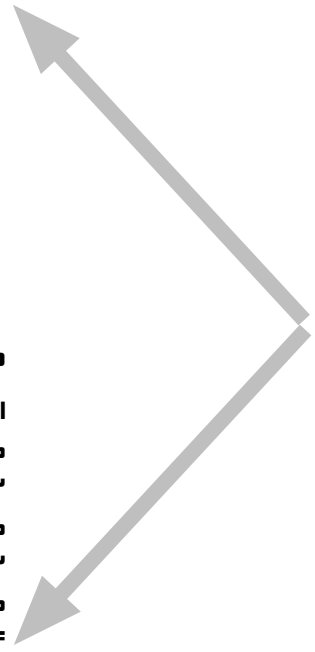
۷ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طَبَقًا مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَل تَرَىٰ مِن

فُطُورٍ [مَلِك - ۳]

مفهوم :

-نگاه به جهان هستی بدون خلل و شکاف

- آفرینش هفت آسمان با طبقات منظم

نکات کلیدی متن :

۱ نظام های به هم پیوسته

همکاری اندام ها و دستگاه های مختلف بدن با همدیگر یک رابطه ی عرضی نظام های بزرگ از به هم پیوستن نظام های کوچک شکل می گیرند، به عنوان مثال: بطن ها، دهلیزها و دریچه ها، قلب می سازند. قلب، سرخرگ و مویرگ، دستگاه گردش خون می سازند. مجموعه ای از دستگاه ها (دستگاه گردش خون، دستگاه گوارش، و...) نیز بدن را شکل می دهند. منظور از رابطه ی طولی: نظام کوچک تر در دل نظام بزرگ تر فعالیت نظام بزرگ تر در سطح وسیع تر نظام کوچک تر در خدمت نظام بزرگ تر منظور از رابطه ی عرضی: اعضا در عرض یکدیگرند فعالیت مشترک و در یک سطح دارند. نقش یکسان در پیدایش یک پدیده دارند.

۲ نظام واحد جهان

خداوند آگاه و خبیر و حکیم: ابتدا هدف را در نظر می گیرد و متناسب با هدف اجزا را به وجود می آورد. با طرح و نقشه و برنامه ی معین، همکاری ها را شکل می دهد تا هدف و غایت محقق شود.

ما ز بالا ایم و بالا می رویم ما ز دریا ایم و دریا می رویم

مفهوم : جهان به سوی خداوند که کمال مطلق است در حرکت است ، یعنی حرکتی روبه رشد و تکامل دارد ...هیچ چیز در متن عالم طبیعت از بین نمی رود.

مفاهیم آیات :

۱ ما خلقنا السماوات والارض و ما بینهما الا بالحق و اجل مسمى و الذين كفروا عما انذروا معرضون
مفهوم: تفکر در نظام خلقت و داشتن هدف و غایت آن
داشتن سرانجام معین و مشخص در نظام خلقت
آفرینش هم هدفدار است و هم زمان بندی شده

۲ يسبح لله ما في السماوات و ما في الارض له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير [تغابن - ۱]
مفهوم: تمام موجودات جهان خلقت خداوند را تسبیح می کنند.
پادشاهی و ستایش مخصوص خداوند است.

۳ خلق السماوات والارض بالحق و صوركم فاحسن صوركم و اليه المصير [آل عمران - ۸۳]
مفهوم: خداوند انسان را به بهترین شکل و در بهترین نظم آفریده است. [سرشت متعالی انسان]

۴ اغير دين الله يبعون و له اسلم من في السماوات و الارض طوعاً و كرهاً و اليه يرجعون [آل عمران - ۸۳]
مفهوم: حقیقت دین، تسلیم مطلق فرمان خدا بودن است [اطاعت خواه ناخواهی مخلوقات از خداوند]
تنها دین خدا را جستجو کردن

۵ و من آياته اختلاف السننكم و الوانكم مناكم بالليل والنهار يريك البرق خوفاً و طمعا [روم ۲۲ تا ۲۴]
مفهوم : استراحت شبانگه‌ای و بارش رحمت الهی در جهان آفرینش + دو فایده برق هم مایه ی ترس، هم مایه ی امید

۶ ان تقوم السماء و الارض بامرهم ثم اذا دعاكم دعوة من الارض اذا انتم تخرجون [روم - ۲۵]
مفهوم: برپایی آسمان و زمین به فرمان خداوند
سر از قبر بیرون آوردن و زنده شدن انسان ها در قبر به فرمان خداوند

۷ خلق السماوات والارض و ما بت فیهما من دابة و هو على جمعهم اذا يشاء قدير [شوری - ۲۹]
مفهوم: پراکندگی انواع جنبندگان در زمین و آسمان ها
قدرت خداوند بر جمع آوری موجودات پراکنده ی زمین و آسمان در عالم قیامت

عوامل رشد

کرامت نفس - عزت نفس [لقد کرّمنا بنی آدم ...] خداوند آنچه در آسمان و زمین است برای انسان آفریده است.

عقل [فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه] = اولنگ الذین هداهم الله و اولنگ هم اولوالباب

اختیار [انا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا] = هدایت تشریحی سنت امداد خداوند انسان را مسنول سرنوشت خویش قرار داده است

فطرت - سرشت خدا آشنا [فاقم وجهک للذین حنیفا ... ما رایت شیئا الا ...] دوست نزدیکتر از من به من است....

نفس لوامه = وجدان اخلاقی [نفس و ما سواها فالحمما فجورها و تقواها] خدا شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی بیزاری از آن را در ما قرار داده است.
[لا اقسّم بالنفس اللوامه] اگر به گناه آلوده شویم خود را سرزنش میکنیم، و در اندیشه جبران بر می آییم.

توفیق الهی : والذین جاهدوا فینا لنهّدینم سبلنا ان الله لمع المحسنین.

نفس اماره : [لقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه ...] و [نفس و ما سواها فالحمما فجورها و تقواها] نفس هر دم در درونت در کمین

موانع رشد

شیطان : [یا ایها الانسان کلوا مما فی الارض حلالاً طیباً و لاتتبعوا خطوات الشیطان = حرام خواری علت تبعیت از شیطان است]

درس چهارم

دلایل غیر مادی
=
مجرد بودن روح

۲ رویاهای صادقانه

۱ ثابت بودن خود = ثبات شخصیت
نیاز به استدلال ندارد. قوانین و مقررات جامعه و روابط میان افراد بر پایه‌ی پذیرش من ثابت بنا شده است.
من وابسته به جسم نیست و گرنه باید در دوران عمر بارها عوض شود.

چهار رؤیای
صادقه در سوره
یوسف

۱ خوابی که حضرت یوسف می‌بیند و حضرت یعقوب تعبیر میکند : انی رأیت احد عشر کوكبا
۲ خوابی که زندانی آزاده شده می‌بیند و یوسف تعبیر می‌کند : انی ارانی اعصر خمرأ
۳ خوابی که زندانی محکوم به اعدام می‌بیند و یوسف تعبیر می‌کند : انی ارانی احمل فوق رأسی خبزأ
۴ خوابی که پادشاه مصر می‌بیند و یوسف تعبیر می‌کند : انی اری سبع بقرات سماء

مفاهیم آیات :

۱ اذ قال ربك للملائكة اني خالق بشرا من طين فاذا سويتة و نفخت فيه من روحي فقعوا له ساجدين [ص - ۷۱ و ۷۲]
مفهوم : از خداوند خطاب به فرشتگان برای سجده به انسان
اشاره به حقیقت وجود انسان (دمیدن روح)
تقدم آفرینش بعد جسمانی بر روحانی

۲ ثم خلقنا النطفة علقه فخلقنا العلقه مضغه فخلقنا المضغه عظاما فكسونا العظام لحما ثم انشأناه خلقا آخر فتبارك الله أحسن الخالقين (مؤمنون - ۱۴)
معنی فوق العاده مهم : آن گاه که نطفه را خون بسته ای ساختیم و آن خون بسته را پاره گوشتی کریم و آن پاره گوشت را استخوان ها گردانیم
و بر استخوان ها گوشت پوشانیم. سپس او را به آفرینش دیگر باز آفریدیم پس بزرگوار است خداوند بهترین خلق کننده ها.
مفهوم : اشاره به شکفتی خلقت خداوند و ترتیب خلقت مخلوقات یعنی ابتدا جسم و سپس روح او و بزرگواری خداوند در این شکفتی خلقت.
بعد روحانی انسان، خلقتی متفاوت از جسم دارد و خداوند پس از آفرینش انسان که اشرف مخلوقات است به خود آفرین گفت.

۳ و قال الملك اني ارى سبع بقرات ... - اني رأيت احد عشر كوكبا
مفهوم : اشاره به تعبیر خواب حضرت یوسف [ع] و بحث رویاهای صادقانه و غیر مادی بودن روح انسان.

مفاهیم آیات

- ۱ و ما خلقنا السموات والارض وما بينهما الا بالحق و اجل مسمى والذين كفروا عما انذروا معرضون (احقاف - ۳)
- مفهوم: تفکر در نظام خلقت و داشتن هدف و غایت آن \ داشتن سرانجام معین و مشخص در نظام خلقت \ آفرینش هم هدفدار است و هم زمان بندی شده \ هدفدار نیافتن جهان خلقت، به غفلت از آخرت و ظاهرگرایی در دنیا می انجامد.
- ۲ قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدالخلق ثم الله ینشی النشاء الآخرة ان الله علی کل شیء قدير (عنکبوت - ۲۰)
- مفهوم: اشاره به قدرت والای خداوند بر آفرینش دو عالم دنیا و آخرت. \ گردش در زمین توصیه ای است تا انسان ها بنگرند که خدا علاوه بر موجودات زمین، مخلوقات دیگری نیز دارد. تفکر در جهان آفرینش علت محکم تر شدن ایمان و اعتقاد به دیدگاه الهیون
- ۳ خلق الله السموات والارض بالحق ولتجزی کل نفس بما کسبت و هم لا یظلمون (جاثیه - ۲۲)
- مفهوم: اشاره به هدف داری جهان خلقت براساس صفت حکمت خداوند و گرفتن پاداش اعمال هر فرد براساس صفات عدالت خداوند. \ دادن جزای عمل بد به بدکاران و ظلم نشدن به هیچ کس
- ۴ ان الذین لا یرجون لقاءنا و رضوا بالحدیة الدنیا و اطمانوا بها والذین هم عن آياتنا غافلون، اولئک ماواهم النار بما كانوا یکسبون (یونس - ۷ و ۸)
- مفهوم: کسانی که امید به دیدار خداوند ندارند. \ فقط به زندگی دنیوی راضی شدند (مادی پرستان). \ بر زندگی دنیوی تکیه کردند. \ از نشانه های حکمت خداوند غفلت ورزیدند. \ دوزخ جایگاه کسانی است که فقط و مستمر برای رسیدن به اهداف دنیایی تلاش کردند.
- ۵ قل هل ننبئکم بالأخسرین اعمالا الذین ضل سعیرهم فی الحدیة الدنیا وهم یحسبون أنهم یحسنون صنعا اولئک الذین کفروا بایات ربهم ولقائه فحبطت أعمالهم فلا نقیم لهم یوم القیامة وزنا (کهف - ۱۰۳ تا ۱۰۸)
- مفهوم: آیه ی فوق سر نوشت افرادی را بیان می کند که «راه غفلت از مرگ را پیش گرفته اند و خود را به هر کار درست و نادرستی سرگرم می سازند تا آینده ی تلخی را که در انتظار دارند فراموش کنند.» \ تلاش های دنیوی این گروه تباہ و در حالی که فکر می کنند بهترین عملکرد را دارند اعمالشان حبط می شود و در قیامت هیچ ارزش و میزانی برای اعمالشان محسوب نمی شود.
- ۶ و ما هذه الحدیة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لهی الحدیة الدنیا لو كانوا یعلمون (عنکبوت - ۶۴)
- مفهوم: دلپستگی به زندگی دنیوی فقط یک بازیچه است و زندگی آخرت یک زندگی راستین است.
- ۷ من امن بالله والیوم الآخر و عمل صالحا لا خوف علیهم ولا هم یحزنون (مانده - ۶۹)
- مفهوم: دیدگاه نگرش دوم (الهیون) در مورد مرگ عدم ترس و اندوه برای کسانی که ایمان به خداوند و آخرت دارند و کارهای شایسته انجام می دهند.
- ۸ و من اراد الآخرة وسعی لها سعیها و هو مؤمن فاولئک کان سعیرهم مشکورا (اسراء - ۱۹)
- مفهوم: سعی و تلاش انسان برای آخرت جویی اگر همراه با ایمان او باشد، مورد سپاس خواهد بود.
- ۹ انی لا اری الموت الا سعادة و الحدیة مع الظالمین الا برما (حدیث از امام حسین (ع))
- معنی: من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز تنگ و خواری نمی بینم.
- مفهوم: ۱- نهر رسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا از پیامدهای دیدگاه الهیون \ ۲- ترجیح مرگ با عزت بر زندگی با ذلت \ ۳- شهادت در راه خدا علت سعادت اخروی

نکات کلیدی متن :

انسان ها درباره مرگ دو دیدگاه دارند: ۱- دیدگاه منکران معاد ۲- دیدگاه پیامبران الهی
دیدگاه اول در مورد مرگ

دیدگاه مادی پرستان در مورد مرگ: مرگ پایان زندگی است. با مرگ دفتر عمر انسان بسته می شود و رهسپار نیستی می شود.
پیامدهای نگرش مادی پرستان از مرگ: قرار گرفتن زندگی در بن بست- بسته شدن دریچه های امید - بی ارزش شدن زندگی بر اثر فراموشی میل به جاودانگی در او- قدم گذاشتن در یأس و سرگردانی، برای تسکین خود و فرار از ناراحتی از دست دادن شادابی و نشاط، کناره گرفتن از دیگران و دچار شدن به انواع بیماری های روحی.

گروهی می کوشند راه غفلت از مرگ را پیش گیرند، خود را به هر کاری سرگرم می سازند تا آینده ی تلخی را که در انتظار دارند فراموش کنند.
دیدگاه الهیون در مورد مرگ:

مرگ را پایان بخش زندگی نمی دانند. - آن را غروبی می دانند که طلوعی درخشان دارد. - پلی که آدمی را از دنیا به آخرت منتقل می کند.
پیامدهای نگرش الهیون در مورد مرگ: بیرون آمدن زندگی از بن بست و باز شدن پنجره ی امید به روی انسان و ایجاد شور و نشاط و انگیزه کار و فعالیت [اولین پیامد] چنین انسانی دارای انرژی فوق العاده و همت خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می برد. او با تلاش و توان بسیار در خدمت به خلق خدا می کوشد و می داند هر چه بیشتر به دیگران خدمت کند، آخرت او زیباتر خواهد بود - نترسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا [دومین پیامد] خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می کنند و زیبا هم زندگی می کنند ولی به آن دل نمی سپارند و به همین خاطر مرگ را ناگوار نمی دانند. آنان معتقدند مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا می بینند یا با کوله باری گناه با آن مواجه می شوند.

استدلال عقلی
قرآن درباره معاد

ضرورت معاد [باید]

امکان معاد [می تواند]

امکان معاد
جسمانی

قدرت نامحدود خداوند [عظامه - قادرین - بنا]
ایحسب الانسان ان نجوع عظامه بلی قادرین ان نسوی بنانه

پیدایش نخستین انسان [العظام - رمیم - انشاه اول مر]
و ضرب لنا مثلا و نسی خلقه قال من یحیی العظام و هی رمیم قال یحییها الذی انشاه اول مر

نظام مرگ و زندگی در طبیعت [ریاح سحابا بدمیت یخرج الحی]

در پرتو حکمت الهی [الی الله - الیه - الینا - حق باطل = عبثا]
افحسبتم انما خلقناکم عبثا - ما خلقنا السماء و الارض و ما بینهما باطلا
کلمات کلیدی : میل به جاودانگی - میل به کمالات - عمر محدود برای رسیدن به کمالات - عقل و
فطرت - تشنگی و گرسنگی، پایان ناپذیرها و افول ناشدنیها

ضرورت معاد

در پرتو عدل الهی [ام نجعل الذین امنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین
کالفجار - بالعدل قامت السماوات و الارض]
کلمات کلیدی: پاداش - استحقاق - میسر نیست - ممکن نیست - عدم ظرفیت دنیا

درس، مقسم

ویژگی های برزخ

- ۱ فعالیت های حیاتی بدن متوقف میشود اما فرشتگان حقیقت وجود انسان را که همان روح است توفی میکنند.
- ۲ انسان با فرشتگان گفتگو می کند و پاسخشان را می شنود و اموری را درک می کند که درک آنها در دنیا ممکن نبود.
- ۳ بخشی از پاداش و جزای مردم در عالم برزخ داده می شود مؤمنان در بهشت برزخی (توفاهم) و کافران در جهنم برزخی (توفاهم) که تجلی کوچکی از بهشت و جهنم اخروی است.
- ۴ ارتباط عالم برزخ با دنیا. پس از مرگ نیز هم چنان برقرار است و پرونده اعمال انسانها با مرگ بسته نمیشود.

اعمال انسان

۱ آثار ما تقدم : اعمالی که انسان در زمان حیات خود انجام می دهد. این اعمال و آثار دنیایی آن ما تقدم نامیده میشود یعنی پیش از مرگ در پرونده اعمال فرد ثبت شده است. مانند : نماز و روز

آثار ما تأخر : آثاری را که بعد از مرگ برجا میگذارد ما تأخر می نامند یعنی با این که فرد از دنیا رفته ، پرونده عملش همچنان گشوده است آثار عمل در آن ثبت می گردد مانند مدرسه سازی و مسجد سازی

برزخ در کلام پیشوایان

- ۱ در جنگ بدر که سپاه اسلام پیروز شد پیامبر با کشتگان کفار سخن می گوید (حیات برزخی)
- ۲ شخصی از امام کاظم درباره وضع مؤمنان پس از مرگ می پرسد که آیا مومن به دیدار خانواده خویش می آید؟ فرمودند : آری ، پرسید چقدر؟ فرمود : بر حسب مقدار فضیلت هایش (کمیت فضیلت)
- ۳ امام صادق (ع) : هنگامی که مرده ای را در قبر میگذارند شخصی بر او ظاهر میشود و به او میگوید ما در دنیا سه چیز بودیم: رزق تو ، خانواده ات و اعمالی که نزد تو از همه بی ارزش تر بود.
- ۴ رسول خدا (ص) : هر کس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می کنند، ثواب آن اعمال را به حساب شخص هم می گذارند بدون این که از اجر عامل (انجام دهنده) آن کم کنند.....
- ۵ امام صادق (ع) : شش چیز است که مومن بعد از مرگ نیز از آن بهره مند میشود فرزند صالح ، کتاب قرآن ، چاه آب ، درختی که کاشته ، آبی که جاری کرده ، روش پسندیده

قیامت

۱ نفخ صور اول : اولین حادثه - واقعه سهمگین - صیحه -
 ناگهانی - غافل گیری - نفخ فی الصور
 ۲ مدهوشی اهل آسمان و زمین: صعق من فی السماوات و من
 فی الارض الا من شاء الله
 ۳ تغییر ساختار زمین و آسمان: السماء - الارض - الشمس -
 النجوم - الجبال العشار الوحوش البحار

مرحله اول (مرگ)
 نمت = ۳ حادثه این
 مرحله به اختصار !!!

۱ نفخ صور دوم (حیات
 مجدد)
 ثم نفخ فيه اخرى

۱ فاذا هم قيام ينظرون
 ۲ منها خلقناكم و فيها نعیدکم
 ۳ و نفخ فی الصور فاذا هم من الاجداث الی ربهم ينسلون قالوا
 یا ویلنا من بعثنا من مرقدنا هذا ما وعد الرحمن و صدق
 المرسلون

۲ زنده شدن همه
 انسانها

۳ نورانی شدن زمین
 و اشرفت الارض بنورها

۴ برپا شدن دادگاه
 عدل الهی
 و وضع الكتاب

۵ حضور شاهدان و
 گواها
 و جئ بالنبیین و الشهداء
 سمعهم و ابصارهم و جلودهم (اعضای بدن، معاد جسمانی)

۶ قضاوت بر معیار حق
 قضی بینهم بالحق و هم لایظلمون
 نضع الموازين القسط لیوم القیامه فلا تظلم نفس شیئا

۷ دادن نامه اعمال
 فاما من اوتی کتابه بيمينه (دست راست)
 و اما من اوتی کتابه بشماله (دست چپ)

آیات برزخ

- ۱ حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون
- ۲ ان الذين توفاهم الملائكة [جهنم برزخی]
- ۳ قالوا فيم كنتم قالوا كنا مستضعفين في الارض قالوا الم تكن ارض الله واسعه [گفتگو فرشتگان با گناهکاران]
- ۴ فاولئك ماواهم جهنم و ساءت مصيرا الذين تتوفاهم الملائكة [بهشت برزخی] يقولون سلام عليكم ادخلوا الجنة بما كنتم تعلمون
- ۵ سوء العذاب
- ۶ النار يعرضون عليها

آیات قیامت

- ۱ [رستاخیز] بهشت و جهنم موعود - ابدی - اخروی [تمام آیات درس ۸ و ۹] و کلمات کلیدی درس ۷ که در پایین آمده است:
- ۲ الساعة
- ۳ اشد العذاب
- ۴ الم ياتكم رسل منكم [خطاب به جهنمیان]
- ۵ سلام عليكم طبتم [خطاب به متقین]
- ۶ خالدین
- ۷ سيق الذين كفروا الى جهنم زمرا
- ۸ قالوا الحمد لله [متقین میگویند] ... فنعم اجر العالین
- ۹ فبئس مثوى المتكبرین

ظرف تحقق

چند نکته مهم

- بهترین گواهان روز قیامت = پیامبران و امامان : چون
- ۱- ظاهر و باطن اعمال انسانها را در دنیا دیده اند
 - ۲- از هر خطایی مصون و محفوظاند.
- رسول خدا [ص] شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امت هاست. [و بكون الرسول عليكم شهيداً - ص ۹۰ سال چهارم]
- به میزانی که اعمال مشتمل بر حق و عدل باشد ارزشمند و سنگین است، در غیر اینصورت سبک خواهد بود و وزنی نخواهد داشت.
- چون اعمال پیامبران و امامان عین حق و حقیقت است معیار و میزان سنجش اعمال سایرین قرار میگیرد.

درس نهم

۱ پس از پایان محاکمه دوزخیان گروه گروه به سوی جهنم رانده می شوند جهنم هفت در دارد که راههای ورود گروههای مختلف جهنمی است.
۲ آتش و عذاب جهنم از خود کافران و مجرمان و ستمکاران سرچشمه می گیرد.
۳ ناله ی حسرت دوزخیان بر میخیزد و میگویند : ای کاش خدا را فرمان می بردیم و پیامبر او را اطاعت می کردیم، دریغ بر ما به خاطر آن کوتاهی هایی که کردیم
۴ پاسخ قطعی خداوند این است که آیا در دنیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم تا هر کس می خواست به راه آید ما می دانیم اگر به دنیا بازگردید همان راه گذشته را پیش می گیرید.

جایگاه
گناهکاران

جایگاه
نیکوکاران

۱ بهشت هشت در دارد و یک در مخصوص پیامبران و صدیقان و یک در مخصوص شهیدان
۲ بالاترین درجه بهشت فردوس است و اگر چیزی از خدا می خواهید فردوس طلب کنید. [مطلوب بهشتیا بالاترین مرتبهی نعمت های بهشت لقاء و دیدار اوست که اولیای خدا در طلب آن هستند و به شوق آن زندگی می کنند.
۳ بهشتیان با خدا هم صحبت اند و به جملهی خدایا تو پاک و منزهی مترنم اند. بهشت برای آنان سرای سلامتی [دار السلام] است.

۱ **قرار دادی** : وضعی [تناسب میان جرم و کیفر وجود دارد، قابل تغییر است]
۲ **طبیعی**: محصول طبیعی خود عمل است و انسان نمی تواند با وضع قوانین تغییر دهند بلکه باید خود را تطبیق دهند
۳ **تجسم اعمال = عین عمل = خود عمل = صورت حقیقی اعمال** : عدل الهی تصویر اعمال و گزارش اعمال

رابطهی میان
عمل و پاداش و
کیفر

صورت اخروی خوردن مال یتیم : خوردن آتش در شکم
صورت اخروی کسانی که زر و سیم می اندوزند و در راه خدا انفاق نمی کنند : با همین سیم و زرها بر پشت و پهلویشان داغ می زنند.

صور اخروی چند
گناه

ویژگی نوجوانی و جوانی

نکات کلیدی متن :

حقیقت توکل بر خدا

- ۱ دوران تصمیمهای بزرگ است.
- ۲ آزاد از تمنیات و وابستگی هاست.
- ۳ شجاعت روحی بالایی دارد.
- ۴ دست و پای وجودش چندان به رشتههای دنیایی بسته نشده است. آرمانهایش از نوع رفتن، پرواز و صعود کردن است.

توکل بر خدا: از مهمترین عوامل تقویت کننده ی عزم به معنای اعتماد بر خدایه معنای واگذار کردن نتیجه ی کارها به خدای ابطه ی مستقیم با معرفت به خدا و ایمان به او دارد

انسان متوکل: خداوند را تکیه گاهی مطمئن برای خود قرار می دهد. آموزش را به او واگذار می کند. خود را به کسی وابسته می یابد که از هر کس نسبت به او مهربان تر و دلسوز تر و در انجام کارها توانا تر است.

تکیه و اعتماد به خدا به انسان آرامش می دهد و به آینده امیدوار می کند زیرا می داند اگر خود را به خدا واگذار کند، هر نتیجه ای که به دست آید به مصلحت اوست، گرچه خود به آن مصلحت آگاه نباشد.

سخن امام علی (ع) در مورد توکل کنندگان: اگر تنهایی آنان را به وحشت اندازد یاد تو آنان را آرام سازد و اگر مصیبت ها بر آنان فرو بارد، به تو پناه آورند. **دو نکته ی مهم**

توکل بر خدا: به معنای گفتن یک جمله نیست. امری قلبی و درونی است. اگر توکل همراه با «معرفت و اخلاص» باشد: خداوند کارهای ما را به بهترین وجه چاره خواهد کرد و آن چیزی را که حقیقتاً به نفع ماست پیش خواهد رفت.

امام صادق (ع) فرمود: خداوند به داود (ع) وحی کرد که: هر بنده ای از بندگانش به جای پناه بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد از کارش چاره جویی می کنم، گرچه آسمان ها و زمین و هر چه در آن هاست علیه او توطئه کنند.

توکل در جایی درست است که انسان مسئولیت و وظیفه خود را به خوبی انجام دهد یعنی (در چه صورتی میتوان بر خدا توکل کرد ۹۹۶): فکر و اندیشه خود را به کارگیرد. ۲ با دیگران مشورت کند. ۳ بهترین راه ممکن را انتخاب کند. ۴ با عزم و اراده ی محکم برای رسیدن به مقصود تلاش کند. ۵ در این صورت که می توان بر خدا توکل کرد.

آیا توکل ، سبب تنبلی می شود یا تحرک چرا؟ جانشین تنبلی و ندانم کاری افراد نیست. بلکه کمک کننده و امید دهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار است.

پیامبر (ص) خطاب به گروهی که اهل کار و فعالیت نبودند، فرمود: شما چه گروهی هستید؟ گفتند: ما توکل کنندگان بر خدا هستیم. فرمود: نه بلکه شما سر بار دیگران هستید.

مفاهیم آیات :

۱ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ [آل عمران - ۱۵۹]

مفهوم : اشاره به نرمش و مهربانی پیامبر (ص) به برکت رحمت الهی

۲ لَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَا نَفُضُوا مِنْ حَوْلِكَ [آل عمران - ۱۵۹]

مفهوم : درشت خو و سنگدل نبودن پیامبر (ص) سبب عدم پراکندگی مردم از اطراف او شد.

۳ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ، فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ [آل عمران - ۱۵۹]

مفهوم :

اشاره به صفت اخلاقی پیامبر (ص) به ترتیب عفو و بخشش، طلب بخشش، مشورت، عزم و تصمیم، تأکید بر توکل به خداوند ، میان عزم و توکل نباید فاصله ی طولانی باشد.

مرادل انجام کار از نظر خدا: مشورت، تصمیم مناسب، توکل به خدا

آثار محبت به خدا

پیروی از خداوند

- ۱ قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله و يغفر لكم ذنوبكم
- ۲ امام صادق [ع] : ما احب الله من عاصه
- ۳ اگر دوستی ات راستین بود اطاعتش میکردی زیرا دوستدار مطیع محبوب خود است سرپیچی نشانه عدم صداقت است
- ۴ ارتباط معنایی با حدیث امام سجاد [ع] که میفرماید : خدایا کیست که شیرینی دوستی

دوستی بادوستان خدا

- ۱ قل لا اسالکم علیه اجرا الا الموده فی القربی [ص ۹۵ سوم]
- ۲ قل ما سالتکم فھولکم [ص ۹۵ سوم]
- ۳ وقتی محبت خدا در دلی خانه کرد آن دل محبت همه کسانی را که رنگ و نشانی از او دارند در خود میابد.

بیزاری از دشمنان خدا

- ۱ عاشق روشنایی از تاریکی میگریزد. [لاتجد قوماً یؤمنون بالله و الیوم الآخر ...]
- ۲ ارتباط معنایی با سخن امام خمینی: خلوص عشق موحدین جز به ظهور کامل نفرت از مشرکین \ باید مسلمانان نظام سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت ...

مبارزه با دشمنان خدا

- ۱ عاشقان خدا پرچمدار مبارزه با زشتی ها و ستم بوده اند. [قدکانت لکم اسوه حسنه فی ابراهیم ...]
- ۲ ارتباط معنایی با سخن امام خمینی: خلوص عشق موحدین جز به ظهور کامل نفرت از مشرکین \ باید مسلمانان نظام سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت ...

اولویت آراستگی

۱ هنگام عبادت
۲ حضور در خانواده
۳ در اجتماعات و معاشرت

نکات متن

آراستگی، در کلام پیشوایان

۱ رسول خدا(ص) : لباس سفید و روشن بپوشید که پاک و منزه و پاکیزه تر است.

۲ امام علی (ع) می فرماید: «التجمل من اخلاق المؤمنین» آراستگی از اخلاق مؤمنان است.

۳ امام صادق (ع) فرموده: خداوند آراستگی را دوست دارد و از نپرداختن به خود و خود را ژولیده نشان دادن بدش می آید. دو رکعت نماز با بوی خوش بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون بوی خوش است.

۴ پیشوایان ما نه تنها در زیبایی باطنی خود می کوشیدند بلکه به آراستگی ظاهری هم توجه داشتند. یاران خود را به رعایت آن دعوت می کردند.

۵ آراستگی: اختصاص به زمان حضور در اجتماعات و معاشرت ها ندارد، بلکه این توضیح برای حضور در خانواده و از آن مهم تر برای وقت عبادت است. استفاده از عطر، شانه زدن موها، پوشیدن لباس روشن و پاک بودن بدن از توصیه های مهم هنگام عبادت است.

۶ امام صادق (ع) می فرمایند: لباس نازک و بدون نما نپوشید، زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف دین است.

۷ امام علی (ع) می فرمایند: پرهیز از این خود را برای دیگران بیارایی و با انجام گناه به جنگ با خدا برخیزی.

تناسب میان ظاهر و باطن در آراستگی

ظاهر هر کس تجلی درون اوست. رفتارهای ظاهری به تدریج بر باطن انسان تاثیر می گذارد و روحیه ی فرد را تغییر می دهد. از کوزه همان برون تراود که در

اوست. دل به هر جا رود عمل هم به همان جا می رود. برخی از افراد برای توجیه ظاهر نامناسب خود به این جمله متوسل می شوند که دل باید پاک باشد. ظاهر چندان اهمیتی ندارد.

تعریف عفاف

عفاف یک حالت روحی و فضیلت اخلاقی است که سبب می شود انسان اندام ظاهری خود را وسیله ی خود نمایی و جلب توجه دیگران قرار ندهد و اجازه ندهد ناپاکان از او سوء استفاده کنند. انسان عقیف حیاء دارد. انسان عقیف آراسته است.

دو نکته پایانی

۱ احساسات لطیف زن : بیانگر زیبایی درونی است و همچون سایه ی رحمت الهی، آرامش بخش کانون گرم خانواده است.

۲ عرضه نابجای زیبایی به جای گرمی بخشیدن به کانون خانواده [علت] عفت و حیاء را از بین می برد. [معلول]

نکات آیات

۱ قل من حرم زینه الله الّتی اخرج لعباده والطّیبات من الرّزق قل هی للذّین امنوا فی الحیاه الدّنیاء خالصه یوم القیامه کذلک نفضّل الایات لقوم یعلمون مفهوم: دیدگاه متعادل قرآن نسبت به نعمت های دنیوی و معنوی

تلاش پیامبر (ص) برای تربیت انسان هایی که در عین توجه به رستگاری اخروی برای رشد و تعالی زندگی دنیوی نیز تلاش کنند.

۲ قل انما حرم ربی الفواحش ما ظهر منها و ما بطن والاثم و البغی بغیر الحق و ان تشرکوا بالله ما لم ینزل به سلطاناً و ان تقولوا علی الله مالا تعلمون مفهوم: توصیه ی قرآن به انسان برای دوری از گناهان و زشتی ها به جای روی گردانی از نعمت های حلال

دوری از شرک ورزیدن به خدا و نیز دوری از افترا به خداوند.

۳ یا بنی آدم قد انزلنا علیکم لباساً یواری سوء اتکم و ریشاً و لباس التّقوی ذلک خیر ذلک من آیات الله لعلّهم یدکرون

مفهوم: نزول لباس از سوی خدا برای انسان هم برای پوشاندن ناپسندی ها و زشتی ها و هم برای زینت و زیبایی انسان.

بهترین لباس برای انسان لباس پرهیزکاری است.

۴ قال معاذ الله انه ربی احسن مثوای انه لا یفلح الظّالمون و ۵ قالت انی اعوذ بالرحمن منک ان کنت تقیاً

مفهوم: اشاره به حضرت یوسف (ع) بعنوان یکی از مظاهر عفاف در قرآن کریم.

۶ یا اخت هارون ما کان أبوک امرء و ما کانت أمک بغیاً ...

مفهوم: اشاره به حضرت مریم (س) بعنوان یکی از مظاهر عفاف در قرآن کریم.

۷ فجاءته ادهما تمشی علی استحیاء قالت ان ابی یدعوک

مفهوم: شرم و حیای دختر شعیب (ع) (همسر موسی (ع))

درس سیزدهم

آیات در مورد مردان

۱ یغضوا من ابصارهم [کنترل چشم مردان]
۲ یحفظوا فروجهن [پاکدامنی مردان]

ذک ازکی لهم

آیات در مورد زنان

۱ یحفظن فروجهن [پاکدامنی زنان]
۲ لایبدین زینتهن [حرمت جلوهگری زنان]
۳ الاماظر منها [استثناء در پوشش: گردی صورت و دست تا مچ]
۴ بغض من ابصارهن [کنترل چشم زنان]

آیات در مورد حجاب

۱ لیضربن بخرهن علی جیوبهن [فعل امر دارد: وجوب حجاب]
۲ یدنین علیهن من جلا بیبهی ذک ادنی

۱ ان یعرفن [به عفاف و پاکی شناخته شود]
۲ فلا یؤذین [تا مورد اذیت قرار نگیرند]

محرّم نسبی مردان و زنان

۱ مادر و مادر بزرگ [پدر و پدر بزرگ]
۲ خواهر و بچه ها و نوه های خواهر [برادر و بچه ها و نوه های برادر]
۳ دختر و نوه های دختر [پسر و نوه های پسر]
۴ دختر برادر و نوه های او [پسر خواهر]
۵ عمه و عمه ی پدر و مادر [عمو و عموهای پدر و مادر] خاله و خاله ی پدر و مادر [دایی و دایی پدر و مادر]

محرّم سببی مردان و زنان

۱ زن = همسر [شوهر]
۲ مادر زن و مادر بزرگ او
۳ پدر شوهر و پدر بزرگ او
۴ زن پسر = عروس
۵ شوهر دختر = داماد

دعوت به خیر و نیکی قبل
(مقدم) از امر به معروف
است.
وظیفه اول پیشگیری
= یدعون الی الخیر

- ۱ برای آشنایی و تشویق و ترغیب دیگران به خوبیهاست.
- ۲ میدان بر بدی ها تنگ شود.
- ۳ تمایل به سوی بدی ها کاهش یابد.
- ۴ سلامت جامعه را دوام بخشد
- ۵ به تعالی جامعه کمک کند.
- ۶ نیاز به درمان (امر به معروف و نهی از منکر) را کم میکند.
- ۷ بهترین و مؤثرترین روش دعوت = روش عملی

امر به معروف و
نهی از منکر در
کلام پیشوایان

۱ امام صادق میفرماید دعوت کنندگی مردم باشید اما نه بازبان بلکه با پارسایی، تلاش، نماز، نیکی

۲ امام علی (ع): امر به معروف را ترک نکنید [علت] که نتیجه [معلول آن] تسلط اشرار، عدم اجابت دعا

۳ امام باقر (ع): امر به معروف و نهی از منکر: فریضه بزرگ است که همه واجبات با آن بر پا می شود، به وسیله آن امنیت برقرار می گردد، کسب و کار مردم حلال و حقوق افراد تأمین میشود و در سایه آن آبادانی می آید.

۴ اهمیت امر به معروف از دیدگاه امام علی(ع): تمام کارهای نیک حتی جهاد در راه خدا در برابر امر به معروف و نهی از منکر چون قطره‌ی آبی است در برابر دریایی پهناور.

رسول خدا (ص) می‌فرماید: هرکس به کار نیکی امر یا از کار بدی باز دارد یا مردم را به خیر راهنمایی کند یا به نحوی موجبات تشویق آن را فراهم سازد در آن عمل خیر سهیم و شریک است.

شرایط: بداند، علم به واجبات و محرمات واجب نیست، مفسدزا نباشد، ضرر جانی، آبرویی و مالی نداشته باشد، از اموری است که اهمیت زیاد دارند مانند اصول دین مذهب و حفظ قرآن کریم و باید جدی تلقی گردد مانند قیام امام حسین (ع) و فدا کردن جانشان

امر به معروف و
نهی از منکر

مراحل یا مراتب: مرحله اول: برخورد - رفتار - فهماندن، آگاهاندن - اخم کردن - روی برگرداندن

مرحله دوم: زبان موعظه و نصیحت و اکتفا به آن شیوه های مختلف تربیتی و استدلال و منطق

مرحله سوم: از حرام باز داریم، به واجب وادار کنیم [زور]: ۱- به اجازه حاکم ۲- راهی جز آن نباشد

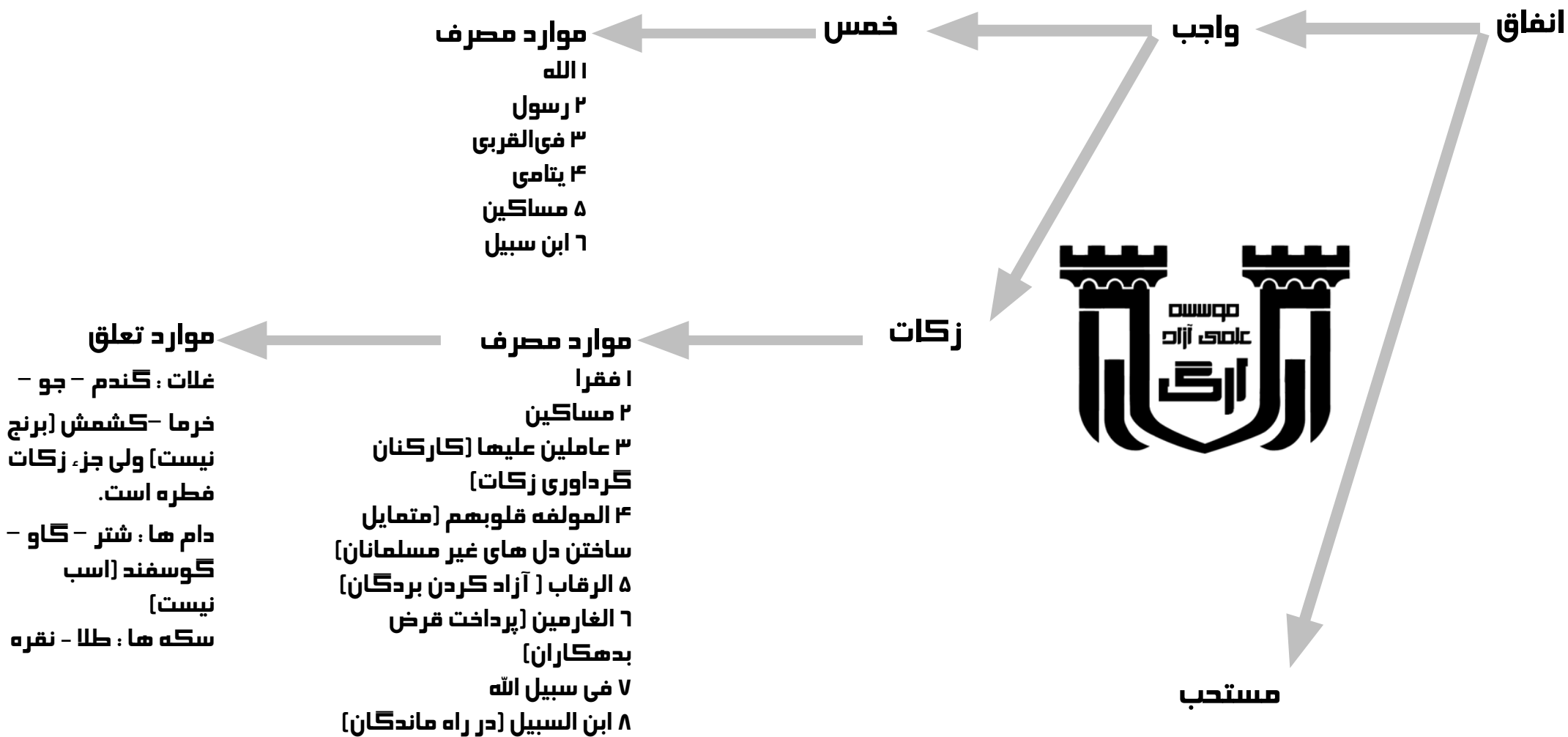
روش [توصیه یا شیوه]

امام خمینی توصیه میکند: امر به معروف موظف است

مرتکب گناهی نشود، مانند طیبی مهربان، رعایت مصلحت مخاطب، نداشتن خودخواهی و خودستایی، مقصود رضای خدا، منزله ندانستن خود، تکرار در صورت نیاز

اگر وظیفه امر به معروف به روش درست انجام نگیرد: ۱ نتیجه معکوس دارد، ۲ گاهی سبب می شود فرد گناهکار به گناه خود اصرار بورزد، ۳ اخوت اسلامی از بین برود

نیازهای جامعه از دوره تامین می شود ← انفاق ، مالیات

۱ داشتن حساب سال مربوط به خمس است.

۲ حد نصاب، حد معین، تعداد معین مربوط به زکات است.

۳ ابن السبیل و مساکین میان خمس و زکات مشترک هستند.

۳ نکته مهم

۱ ان المصدقين و المصدقات و اقرضوا الله قرضاً حسناً يضاعف لهم اجر كريم
در این آیه هم درباره انفاق و هم وام غیرمشروط سخن رفته که باعث چند برابر شدن و مزد و اجر با
کرامت می شود.

۲ ولقد اخذ الله ميثاق بني اسرائيل اقرضتم الله قرضاً حسناً لا كفرنَّ عنكم سيئاتكم و ولادخلنكم
جنات
زکات بعد از نماز مورد تأکید قرار گرفته است.
قرض دادن باعث تکفیر گناهان (لاکفرن) می شود و انسان را داخل بهشت می کند. (لادخل)

۳ ان تقرضوا الله قرضاً حسناً يضاعفه لكم ويغفر لكم والله شكور حلیم
نتیجه اعطاء وام بدون بهره اقرض الحسنه آمرزش گناهان است. (یغفر)
خداوند قدر دادن وام دهندگان است. (شکور)

آیات مربوط به
قرض الحسنه

میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدفهای بزرگ به میزان تسلط انسان بر خویش ، خودنگهداری و تقواست.

باطل کننده های روزه

- ۱ خوردن و آشامیدن
- ۲ دروغ بستن به خدا و پیامبر و جانشینان پیامبر علیهم السلام
- ۳ رساندن غبار غلیظ به حلق
- ۴ فرو بردن تمام سر در آب
- ۵ باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح
- ۶ قی کردن

احکام روزه

- ۱ اگر روزه دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد روزه اش باطل نمیشود.
- ۲ اگر روزه دار، چیزی لای دندان مانده عمداً بخورده روزه اش باطل میشود.
- ۳ انسان نمیتواند به خاطر ضعف ، روزهی خود را بخورد ولی اگر ضعف او به قدری است که معمولاً نمی شود تحمل کرد می تواند افطار کند و قضای آن را بعداً بگیرد.
- ۴ روزه دار نباید بخار غلیظ و دود سیگار و تنباکو و آن ها را به حلق برساند.
- ۵ اگر روزه دار عمداً تمام سر را در آب فرو برد اگر چه باقی بدن او از آب بیرون باشد باید قضای آن را بگیرد ولی اگر تمام بدن را آب بگیرد و مقداری از سر بیرون باشد روزه اش باطل نیست.
- ۶ کسی که غسل جنابت بر او واجب است اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند و یا اگر وظیفه اش تیمم است عمداً تیمم ننماید نمیتواند روزه بگیرد البته اگر سهل انگاری کند و غسل نکند تا وقت تنگ شود، می تواند با تیمم روزه بگیرد و صحیح است اما در مورد غسل کردن معصیت کرده است.
- ۷ اگر کسی به علت عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شود و تا رمضان آینده عمداً قضای روزه را نگیرد، باید هم روزه را قضا کند و هم برای هر روز یک مد طعام (تقریباً ۷۵۰ گرم) کند و جو و مانند آنها را به فقیر بدهد. (کفاره روز)
- ۸ اگر کسی روزهی ماه رمضان را عمداً نگیرد، باید هم قضای آن را به جای آورد و هم «کفاره» بدهد یعنی برای هر روز ، دو ماه روزه بگیرد و یا به شصت فقیر طعام دهد.
- ۹ اگر کسی به چیز حرامی روزهی خود را باطل کند، مثلاً دروغی را به خدا نسبت دهد، کفارهی جمع بر او واجب میشود یعنی باید هر دو کفارهی یادشده را انجام دهد البته اگر هر دو برایش ممکن نباشد، هر کدام را که ممکن است انجام دهد.

احکام شخص مسافر در مورد نماز و روزه

- ۱ کسی به سفر می رود و مسافر به حساب آید باید نمازش شکسته بخواند و نباید روزه بگیرد.
- ۲ رفتن شخص مسافر کمتر از ۴ فرسخ شرعی [۲۲/۵ کیلومتر] و مجموعی رفت و برگشت او کمتر از ۸ فرسخ نباشد.
- ۳ بخواند کمتر از ده روز در جایی که سفر کرده بعاند.
- ۴ اگر مسافر می خواهد ده روز و بیشتر در محلی که سفر کرده بعاند باید نمازش را کامل بخواند و روزهایش را هم بگیرد.
- ۵ برای انجام کار حرام سفر نکرده باشد مثل ستم به مظلوم و یا فرزند با نهی پدر و مادر که در این صورت باید نماز را تمام بخواند و روزه اش را بگیرد.
- ۶ اگر مسافر پیش از ظهر به وطنش یا جایی که می خواهد ده روز در آن جا بعاند برسد به شرطی که کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد باید روزه بگیرد.
- ۷ اگر مسافر بعد از ظهر به وطن یا به جایی که می خواهد ده روز بعاند برسد نمی تواند روزه بگیرد.
- ۸ اگر کسی که روزه است بعد از ظهر مسافرت کند ، باید روزه آن روز را بگیرد.
- ۹ اگر کسی که روزه گرفته پیش از ظهر مسافرت کند و بخواند به بیش از چهار فرسخ برود وقتی به حد ترخص برسد یعنی جایی که دیوار شهر را نبیند و صدای اذان آ را نشنود ، برسد باید روزه ی خود را باطل کند و اگر پیش از آن روزه را باطل کند بنا بر احتیاط کفاره نیز بر او واجب است.

یک جلسه مشاوره ارگی با ارسال عدد "۹۷" به

5002204068

(مشاورین با شما تماس خواهند گرفت)